

"Så lät det vid inträdet i EU 1995 - men kommer vi nu att sätta gränser när det gäller yttrandefriheten"

Publicerad 2015-12-14 10:57

(<http://www.bildelar24.com>)

KRÖNIKA - av Nils Funcke, yttrandefrihetsexpert och adjunkt i medierätt vid JMK

Terrorismen är gränslös. Efter attentaten i Paris kommer det rättsliga mellanstatliga och överstatliga samarbetet inte minst inom EU att bli allt intimare.

Parallellt med ett utökat samarbete mellan myndigheter och regeringar väntar mer av tvångsmedel och övervakning. Den svenska regeringen var snabb att avisera ett helt batteri av nya och utökade befogenheter för de brottsbekämpande myndigheterna.

Ju mer övervakning och ju fler och mer ingripa tvångsmedel desto viktigare blir det med insyn, tillsyn och inspektion. Det gäller inte minst allmänhetens rätt att ta del av uppgifter och rätten att lämna uppgifter för publicering. Grundlagsfästa rättigheter i tryckfrihetsförordningen (TF) och yttrandefrihetsgrundlagen (YGL). Allmänhetens vakande öga är en del av den konstitutionella kontrollmakten. Ett komplement till samhällets egna kontrollfunktioner.

Flera regeringar efter varandra har klagat sig över att grundlagarna begränsar Sveriges möjlighet att bistå andra länder i brottsutredningar. Meddelarfriheten är ett bekymmer och offentlighetsprincipen utgör en risk.

Yttrandefrihetskommittén hade i uppdrag att ta fram förslag som skulle öppna för svenska myndigheter att bistå andra länder i utredningar om brott inom det yttrandefrihetsreglerade området.

Resultatet blev att riksdagen beskar det så kallade korrespondentskyddet. Ett skydd som innebär att den som lämnar uppgifter till utländska korrespondenter i Sverige numera endast skyddas om uppgifterna anskaffats i eller överlämnats i Sverige. Det innebär till exempel att en källa till en tysk korrespondent i Stockholm som lämnar uppgifter som anskaffats i Berlin och som överlämnas i Danmark inte längre har ett fullgott meddelarskydd. Sverige kan då bistå med förhör, husrannsakan och andra tvångsmedel för att efterforska källan.

Det tidigare skyddet utan denna begränsning markerade Sveriges insikt om betydelsen av internationella visselblåsare. Det var också en signal till andra länder att de borde ge motsvarande skydd för svenska korrespondenters meddelare. Yttrandefriheten skulle vara gränslös.

Yttrandefrihetsgrundlagarnas territoriella räckvidd begränsades. Samtidigt avskaffades också skyddet för bland annat tidskrifter som framställdes i Sverige och endast sänts till enskilda adressater i andra länder bort. Möjligheterna för publicister i exil begränsades.

Men det är uppenbart inte tillräckligt för regeringen.

I juni 2014 tillsätts Mediegrundlagskommittén. I direktiven skriver regeringen att utvecklingen inom EU innebär att "samarbetet i rättsliga frågor fördjupas" och i allt större utsträckning bygger på ett "ömsesidigt godkännande". Medlemsländerna förväntas verkställa varandras domar och beslut utan att ifrågasätta grunden för dem.

Regeringen beställer därför förslag som gör att Sverige i så "stor utsträckning som möjligt" kan bistå med internationell hjälp utan att ge avkall på allmänna rättsprinciper.

Yttrandefrihetsgrundlagarna har som en del av våra konstitutionella och allmänna rättsprinciper hittills ridit spår mot framstötter från andra länder. Furstendömet Monaco fick inget gehör för begäran att svenska myndigheter skulle hålla förhör med personer som förtalat landets justitieminister på en webbplats. En begäran från Turkiet om efterforskning vem som från Sverige "förolämpat" landets president på en turkisk dagstidnings webbplats avisade också.

Veterligen har hittills alla framstötter om rättsligt bistånd som berört yttrandefrihetsregleringen avisats på inrådan av Justitiekanslern.

Så bör det vara även i fortsättningen. Ett rättsligt samarbete är nödvändigt men får inte vara gränslöst.

Nästa år när tryckfrihetsförordningen fyller 250 år får vi svaret om ledamöterna i Mediegrundlagskommittén förmått sätta klackarna i backen eller om försämringen av korrespondentskyddet var början på det sluttande planet för meddelarfriheten.

Riksdagens konstitutionsutskott har kritiserat regeringen för att den glömmer bort yttrandefrihetsregleringen vid förhandlingarna inom EU. Det är, skriver utskottet, "lätt hänt att sakfrågorna dominerar och att de konstitutionella frågorna kommer i skymundan".

Exemplen är om inte gränslöst många så alltför många. Sedan EU-inträdet hade fram till och med 2012 drygt 60-talet inskränkningar av insynen genomförts på grund av rättsakter inom EU. Till det ska läggas att utrikessekreteressen sedan 1 januari 2014 kompletterats med en gummiparagraf som gör det möjligt att sekretessbelägga uppgifter om ett utlämnande skulle kunna försämrade möjligheterna för Sverige att delta i det internationella samarbetet.

Även principen att det är den myndighet som sitter på en uppgift som ska avgöra om den kan lämnas ut har Sverige tummat på. Denna rätt har i vissa fall "delegerats" till bland annat EU-kommissionen som måste samtycka för att vissa uppgifter ska få lämnas ut.

Det är dags att sätta gränser. Låt oss börja med år att påminna om den svenska deklarationen vid inträdet i EU 1995. Då hette det att offentlighetsprincipen och meddelarfriheten "är och förblir grundläggande principer som utgör en del av Sveriges konstitutionella, politiska och kulturella arv".

red@dagensjuridik.se (mailto:red@dagensjuridik.se)

1 kommentar

↓

[Pål Börje \(http://www.nyhetsstidningen.com\)](http://www.nyhetsstidningen.com) mån, 2015-12-14 14:15

"Först när spiltan är tom saknar man hästen."

Hoppas inte den dagen kommer då vi inte längre får vår nuvarande rätt att säga vad vi tycker och tänker.

Allt för många krafter finns att minska den rätten, så jag kan tycka att vi får vara glada så länge den finns den rätten till yttrandefrihet.

[besvara \(/comment/reply/70191/55917\)](#) [Anmäl som opassande \(#\)](#)

Skriv ny kommentar

Ditt namn: *

E-post: *

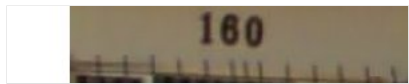
Innehållet i detta fält är privat och kommer inte att visas publikt.

Länk:

Kommentar: *

Jag godkänner [villkor för kommentarer \(/2015/12/nils-funcke-kronika-yttrandefrihet#comments-terms-of-use-1\)](#)

Uppdatera mig när nya kommentarer tillkommer

Förhandsgranska

[http://adserver.adtech.de/?adlink|868|5717134|0|16|AdId=-8;BnId=0;itime=0](http://adserver.adtech.de/?adlink|868|5717134|0|16|AdId=-8;BnId=0;itime=0;)